

Labklājības ministrija

**Vadlīnijas
Latvijas valsts simtgades pasākumu
organizatoram**

**Vides un informācijas pieejamības nodrošināšana un
sabiedrības iekļaušana**

Rīga, 2017

Latvijas valsts simtgades svinības ir iespēja godam un cienīgi, lepmi un priecīgi svinēt savas valsts simto dzimšanas dienu, izstāstīt Latvijas stāstu un veidot nākotnes Latviju. Ikvienam Latvijas iedzīvotājam ir jābūt iespējai piedalīties un kļūt par šī vēsturiski unikālā notikuma veidotāju.

Pieejamība un nediskriminācija ir viens no svarīgākajiem priekšnosacījumiem Latvijas valsts simtgades pasākumu sagatavošanā un norisē. Lai novērstu jebkādu diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, ticības vai pārliecības, vecuma, invaliditātes vai seksuālās orientācijas dēļ, organizatoram ir jāveic atbilstoši pasākumi, un jo īpaši ir jāņem vērā pieejamības nodrošināšana personām ar invaliditāti.

Sabiedrisku un informatīvu pasākumu organizēšanā kā aktīvus un līdzvērtīgus sabiedrības locekļus pēc iespējas vairāk iesaisti personas ar funkcionēšanas ierobežojumiem (redzes, dzirdes, kustību, garīga rakstura), lai minētās cilvēku grupas varētu attīstīt un izmantot savu radošo, māksliniecisko un intelektuālo potenciālu ne tikai savā labā, bet arī sabiedrības bagātināšanai. Iesaisti arī bērnus, kas mācās speciālajās izglītības iestādēs, sociālās aprūpes institūcijās dzīvojošos bērnus un pieaugušos, vecāka gadagājuma cilvēkus, kā arī dienas centru apmeklētājus un ģimenes ar bērniem.

Latvijā pieejamības jautājums ir nostiprināts ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām. To ratificējot, Latvija ir piekritusi pildīt Konvencijā paredzētās saistības, tostarp atzīt personu ar invaliditāti tiesības piedalīties kultūras dzīvē vienlīdzīgi ar citiem, kā arī veikt atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu, ka personām ar invaliditāti ir pieejami kultūras materiāli pieejamos formātos, kā arī ir pieejamas televīzijas programmas, filmas, teātris un citi kultūras pasākumi.

Vides pieejamība nozīmē, ka cilvēks, lai kādi būtu tā funkcionēšanas ierobežojumi, vecāka gadagājuma cilvēki, personas ar maziem bērniem, kā arī ikviena cita persona var neatkarīgi un pilnvērtīgi piedalīties visās dzīves jomās.

Vides un informācijas pieejamība ir svarīga ne tikai cilvēkiem, kas pārvietojas riteņkrēslā, bet arī personām ar dzirdes, redzes un garīga rakstura traucējumiem. Vides pieejamība ir svarīga arī vecākiem ar maziem bērniem un vecāka gadagājuma cilvēkiem, kā arī cilvēkiem, kuri ir guvuši kādu traumu, kas apgrūtina pārvietošanos un sacītā vai rakstītā uztveri. Vides pieejamība noderēs ikvienam, kam ir jebkādi funkcionēšanas ierobežojumi, un reizē būs ērta un netraucēs visiem pārējiem.

Atceries, plānojot vides un informācijas pieejamības nodrošināšanu, **domā par kompleksu risinājumu** – sākot ar informāciju par pašu pasākumu, par piekļūšanu pasākuma norises vietai un beidzot ar ērtu un drošu pārvietošanos pasākuma norises vietā.

Praktiski padomi, kā nodrošināt vienlīdzīgas iespējas personām ar funkcionēšanas ierobežojumiem sabiedriskos pasākumos

Darbība	Praktiski padomi
<p align="center">Noskaidro mērķgrupas vajadzības</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sāc gatavošanos pasākumam laikus un paredzi papildu laiku un līdzekļus (piemēram, surdotulkam, materiālu sagatavošanai vieglā valodā u.c.). • Izveido mērķgrupas sociālo portretu pēc invaliditātes veida, vecuma un dzimuma. • Konsultējies ar speciālistiem konkrētajā invaliditātes jomā (redze, dzirde, kustības, garīga rakstura traucējumi) – tas ļaus pēc iespējas vispusīgāk ņemt vērā mērķgrupas dalībnieku individuālās vajadzības. • Pajautā personām ar funkcionēšanas ierobežojumiem par to, kādi pielāgojumi un kāda palīdzība tām būs nepieciešama. • Mērķgrupu piesaistei izvēlies katrai grupai atbilstošu uzrunas veidu – vietējos preses izdevumus, vietējo radio un televīziju, nevalstisko organizāciju, kuras pārstāv mērķgrupas intereses, palīdzību, sociālo darbinieku atbalstu, uzrunājot personas individuāli u.c.
<p align="center">Noskaidro, vai vide ir pieejama personām ar funkcionēšanas ierobežojumiem</p>	<p>Pārlicinies, vai pasākuma norisei plānotās telpas, tostarp tualetes, ēdamtelpas un atpūtas telpas ir pieejamas personām ar funkcionēšanas ierobežojumiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kāpnes: pārlicinies, ka to nav vispār vai ir tikai daži pakāpieni. Pārbaudi, vai ir atbalsta rokturi, vai ir uzbrauktuves un apstāšanās laukums, vai ir alternatīvs piekļūšanas veids. • Uzbrauktuves: pārlicinies, vai tās nav pārāk stāvas (piemērotākais slīpums ir 8 %), vai uzbrauktuves platums ir piemērots riteņkrēslam (vismaz 1,2 m), pārbaudi atbalsta rokturu esamību. • Lifts: pārlicinies, vai tas ir pietiekami plats un tajā var ievietoties cilvēks riteņkrēslā un pavadonis, ja tāds ir. Pārbaudi, vai lifts ir aprīkots ar audiālo un vizuālo informāciju stāvu nosaukšanai, vai lifta pogas var aizsniegt persona riteņkrēslā. • Durvis: pārlicinies, vai tās ir vismaz 90 cm platas un tajās brīvi var iekļūt cilvēks riteņkrēslā, vai tās ir viegli atveramas un fiksējas, kad ir atvērtas. • Telpas: pārlicinies, vai ir pietiekami daudz vietas starp sienām un mēbelēm (tostarp sanāksmju, ēdamtelpas, tualetes, atpūtas telpas), lai cilvēks riteņkrēslā varētu netraucēti pārvietoties. Pārbaudi, vai nav bīstamu vietu cilvēkiem ar redzes traucējumiem – asu stūru, sarežģītu pagriezienu vai mēbeļu izvietojuma. • Akustika: pārlicinies, vai telpās, kur notiks pasākums, nav traucējošu trokšņu – sevišķi svarīgi tas ir personām ar dzirdes traucējumiem un tā ir aprīkota ar akustiskajām cilpām, kas slāpē trokšņus. • Pārbaudi: ja iespējams, pieaicini personu ar funkcionēšanas ierobežojumiem kopīgi pārbaudīt telpu pieejamību – tas ļaus pilnvērtīgāk ņemt vērā personu ar funkcionēšanas ierobežojumiem vajadzības. • Ne vienmēr būs iespējams piemeklēt pielāgotas telpas, tāpēc var būt nepieciešams īrēt palīglīdzekļus (slīdes, rampas u.c.), lai nodrošinātu piekļūšanu personām ar funkcionēšanas ierobežojumiem. Pārlicinies, ka būs iespējams sniegt palīdzību personām ar funkcionēšanas

	<p>ierobežojumiem, lai nodrošinātu viņu līdzdalību.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodrošini speciālo transportu, ja tas ir nepieciešams, lai persona ar funkcionēšanas ierobežojumiem varētu nokļūt pasākuma norises vietā.
<p>Pasniedz informāciju dažādā formā</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sagatavo informāciju vieglā valodā personām ar garīga rakstura traucējumiem. • Ieraksti pasākuma norisi video un audio ierakstā – tas cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem un arī citiem interesentiem ļaus atkārtoti noklausīties un labāk izprast teikto. • Pieaicini zīmju valodas tulku, ja tas ir nepieciešams. Atceries: garākam pasākumam būs vajadzīgi vairāki tulki. Vari izmantot zīmju tulka pakalpojumu attālināti, izmantojot videopakalpojumu (<i>Skype</i>). • Veidojot televīzijas raidījumus, nodrošini teksta subtitrēšanu vai tulkošanu zīmju valodā. • Pasākumos, kur plānota cilvēku ar dzirdes traucējumiem līdzdalība, nodrošini <i>web-stream</i> tiešraides funkciju. • Sagatavojot informatīvus materiālus un bukletus, pievērs uzmanību tam, lai fotogrāfijas un attēli nesaturētu stereotipus par kādu no sabiedrības grupām, tostarp personām ar funkcionēšanas ierobežojumiem. • Informatīvos materiālus veido tā, lai tie būtu pieejami cilvēkiem ar dažādiem funkcionēšanas ierobežojumiem – Braila rakstā, audio un video formātā, ar palielinātu burtu lielumu (16–22), informāciju vieglā valodā, veido pieejamas arī tīmekļa vietnes. • Informatīvajos materiālos lieto apzīmējumu, kurš norāda, ka pasākums ir pilnībā pieejams personām ar funkcionēšanas ierobežojumiem (kustību, redzes, dzirdes, garīga rakstura).

Vairāk par vides un informācijas pieejamības nodrošināšanu meklē šeit:

Labklājības ministrijas metodiskie materiāli par vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu:
<http://sf.lm.gov.lv/lv/vienlidzigas-iespejas/2014-2020/>

Ieteikumi cilvēku ar redzes traucējumiem vides pieejamības standartu izstrādāšanai un ieviešanai Latvijā: https://em.gov.lv/files/buvnieciba/VP_2.pdf

Taktīlie uzraksti: https://em.gov.lv/files/buvnieciba/VP_3.pdf

Informācija par vides pieejamību: <http://www.videspieejamiba.lv/>

Nevalstiskās organizācijas, kuras pārstāv personu ar invaliditāti intereses un sniedz konsultācijas par vides pieejamību:

Invalīdu un viņu draugu apvienība “Apeironi”

http://www.videspieejamiba.lv/lat/pieejamas_vides_eksperti/

Liepājas Neredzīgo biedrība <http://www.redzigaismu.lv/>

Latvijas Nedzirdīgo savienība <http://www.lns.lv/lat/>

Latvijas Neredzīgo biedrība <http://www.lnbiedriba.lv/>

Latvijas cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija SUSTENTO
www.sustento.lv

Baltijas arhitektūras centrs <http://www.archbaltic.lv>

Savus jautājumus par pasākumu pieejamības nodrošināšanu vari uzdot arī Labklājības ministrijas ekspertei vienlīdzīgu iespēju jautājumos **Inesei Vilcānei**, e-pasts: Inese.Vilcane@lm.gov.lv, tālrunis 64331836.

Pārbaudi, vai pasākuma norises vieta ir pilnībā pieejama:

Kritērijs	Jā	Nē
pasākuma norises vieta nepazemo un nenoniecina nevienu no lietotājiem – ikviena persona saviem spēkiem vai ar nelielu palīdzību spēj iekļūt ēkā, piedalīties pasākumā, izglītoties, pilnveidot savas prasmes un īstenot savu potenciālu		
pasākuma norises vietas izmantošana ir viegli saprotama – lietotāja pieredzei, mobilitātei un valodas prasmei vai koncentrēšanās spēju līmenim nav lielas nozīmes		
līdz pasākuma norises vietai var nokļūt ar sabiedrisko transportu, no pieturvietas līdz ēkai nav nepārvaramu šķēršļu (nepieejamu apakšzemes pāreju, barjeru un citu šķēršļu), ir ierīkota invalīdu autostāvvietā		
pasākuma norises vieta ir pieejama bez kāpnēm – ēkai ir ierīkota piebrauktuve, uzbrauktuve, pacelājs, lifts vai ir alternatīva piekļuve (sliedes, pārvietojama uzbrauktuve u.c.)		
slieksnis starp telpām ir līdz 2,5 cm augsts, vai arī pie līmeņu maiņas ir ierīkots panduss		
durvju un eju platums ir ne mazāks par 90 cm, durvis ir viegli atveramas, rokturi ir sasniedzamā augstumā		
pasākuma norises vietā ir iespējams brīvi pārvietoties cilvēkam riteņkrēslā un vecākiem ar bērnu ratiņiem		
pasākuma norises vietā ir kontrastējoši apzīmējumi personām ar redzes traucējumiem un ir iespēja saņemt skaņas (audiālu) informāciju		
ir nodrošināta vizuālā informācija personām ar dzirdes traucējumiem un personām ar garīga rakstura traucējumiem (viegli saprotamas norādes un piktogrammas)		
ir speciāli pielāgotas tualetes personām ar kustību un pārvietošanās ierobežojumiem		
informatīvie materiāli ir pieejamos formātos: burtu palielināšanas funkcija, elektroniskā formātā, web-stream pārraides funkcija, vieglā valoda, kā arī ir pieejamas televīzijas programmas: tulkošana zīmju valodā, subtitrēšana		

Ja visas atbildes ir "Jā", tad informācijā par pasākumu liec šādus apzīmējumus:

Tas norādīs, ka pasākums ir pilnībā pieejams personām ar funkcionēšanas ierobežojumiem (kustību, redzes, dzirdes, garīga rakstura), tātad arī vecāka gadagājuma cilvēkiem un vecākiem ar maziem bērniem.